

Samverkan kring ett flerspråkigt kartläggningsredskap

Specialpedagogers och modersmålslärares uppfattningar

Stockholm 2016-03-09

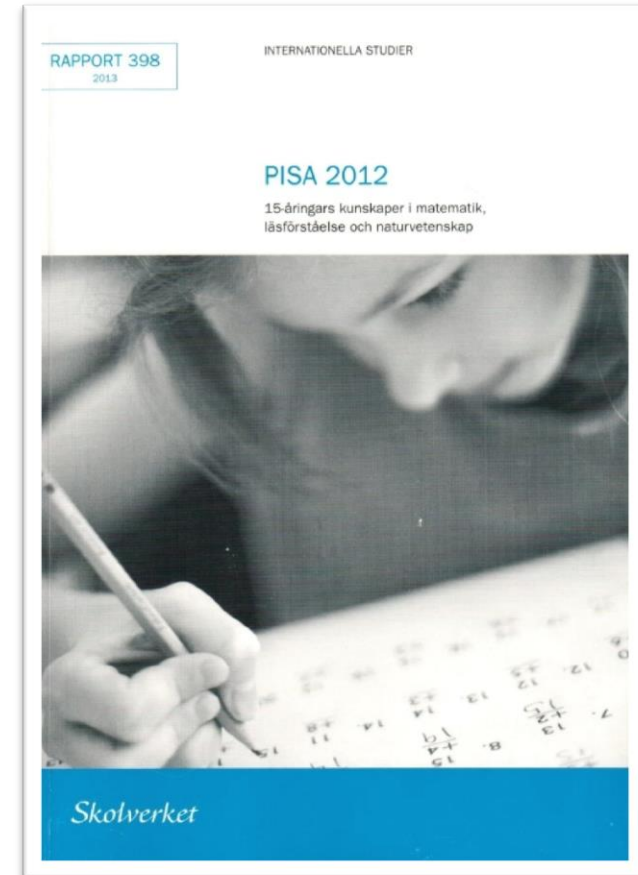
Att läsa och skriva på sitt andraspråk

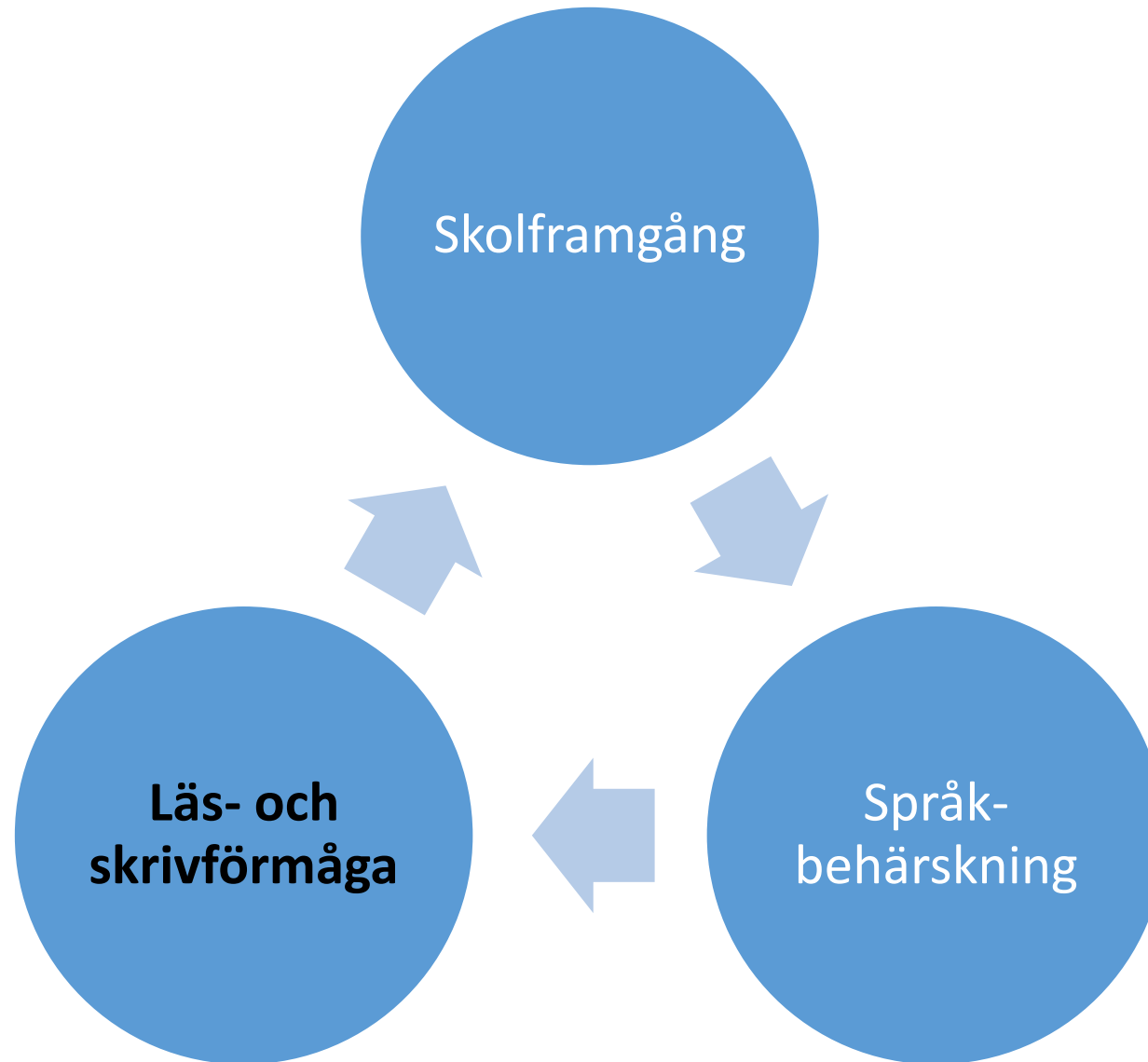
- Svenska med klassen
- Svenska som andraspråk
- Modersmålsundervisning
- Studiehandledning på modersmål
- Specialundervisning

*”Skillnaderna mellan infödda elever och elever med utländsk bakgrund, födda i Sverige, som **gått hela sin skoltid i Sverige** indikerar att den svenska skolan inte lyckats ge alla elever en fullgod utbildning”*

(Skolverket, 2013, s.147)

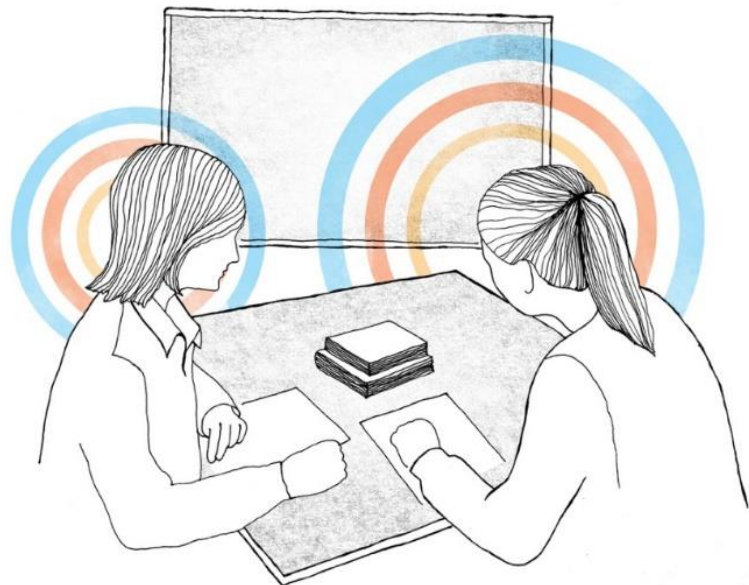
Läsning på andraspråket

Språklig kompetens

Språklig medvetenhet

Muntlig språkbehärskning

Fonologisk förmåga

Ordförråd på båda språken

Bakgrundskunskaper

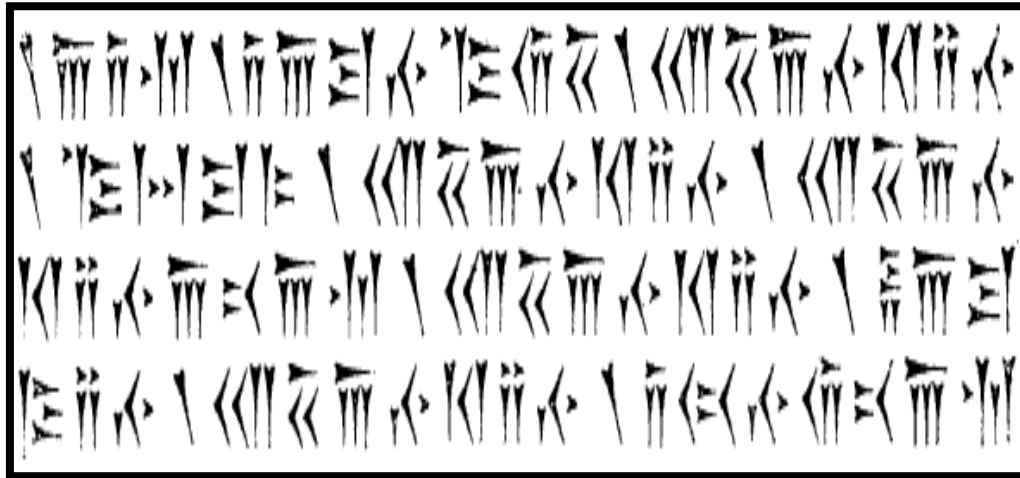
Språklig socialisation

Motivation och uthållighet

Samverkan kring undervisningen

Dyslexi

- Lika vanligt förekommande hos flerspråkiga som hos enspråkiga.
- Parallella svårigheter på båda språken.
- Kan se olika ut beroende på skriftsystem och ortografi.

Skolan ska tidigt uppmärksamma

*”Om skolan utreder behovet av särskilt stöd för elever med ett annat modersmål, är det viktigt att **samarbeta** med en person som kan ge språkligt stöd, för att få en så god bild som möjligt av elevens skolsituation och eventuella behov av stöd”*

(Skolverket 2014, s.29)

Elev med somaliska som förstaspråk

Norska

jul

ny

kåpe

pröve

strev

Eleven skriver

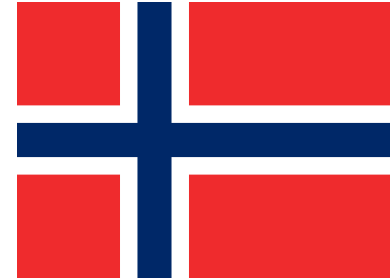
yuul

nȳi

kåve

pöve

sev

- Lång vokal skrivs dubbel på somaliska.
- J-ljud skrivs med y på somaliska.
- Somaliska skiljer inte på y och i.
- Somaliska har inte p eller v som ett eget fonem, bara b.

(Bøyesen, 2006)

Samverkan kring flerspråkiga elevers läsning

- Samverkan lyfts som betydelsefull.
- Brist på samverkan mellan lärare i olika språk.

Syfte med studien

- Att utveckla innebörder av specialpedagogers och modersmåslärares uppfattningar av att samverka.
- Att undersöka om ett flerspråkigt kartläggningsredskap kan ge stöd i samverkan och bidra till förståelse av flerspråkiga elevers skriftspråkstillägnande.

Metod

- Kvalitativ intervjuundersökning med frågeformulär.
- 23 specialpedagoger och 27 modersmåls lärare.
- Grundskola, språkintröduktionsprogrammet på gymnasiet och SFI på Komvux.
- 50 - 100 % elever med annat modersmål än svenska.
- 29 - 43 olika språk på skolorna.

Redskapet

albanska

arabiska

bosniska

kurdiska/badini-kurmanci

kurdiska/sorani

persiska

polska

ryska

somaliska

spanska

tamil

thai

turkiska

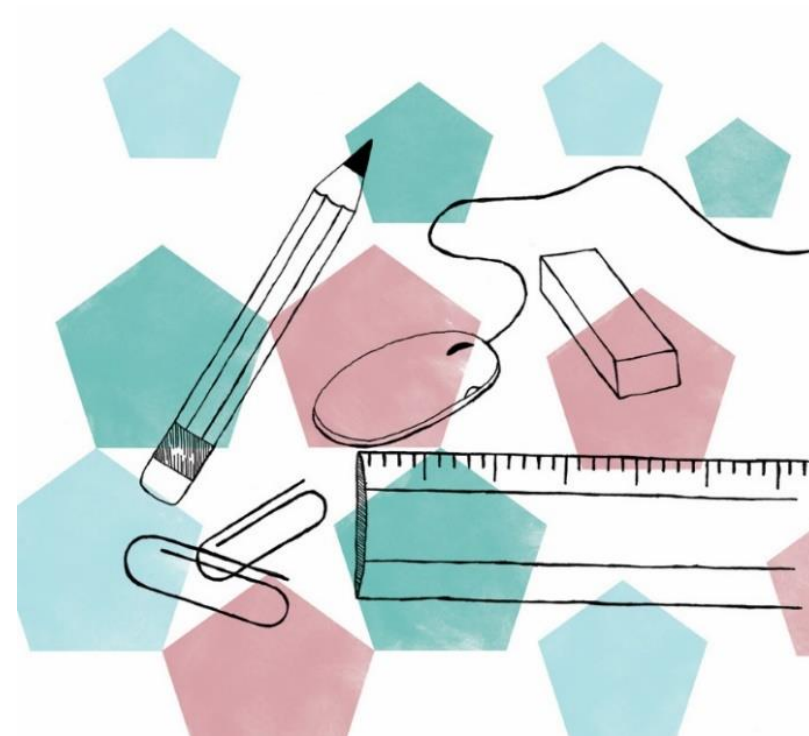
urdu

vietnamesiska

Årskurs ett har sex delprov

- Bokstavsdiktamen
- Skriva första och sista bokstaven i ord
- Koppla stora och små bokstäver
- Två typer av ordläsningsprov

Årskurs två har fyra delprov

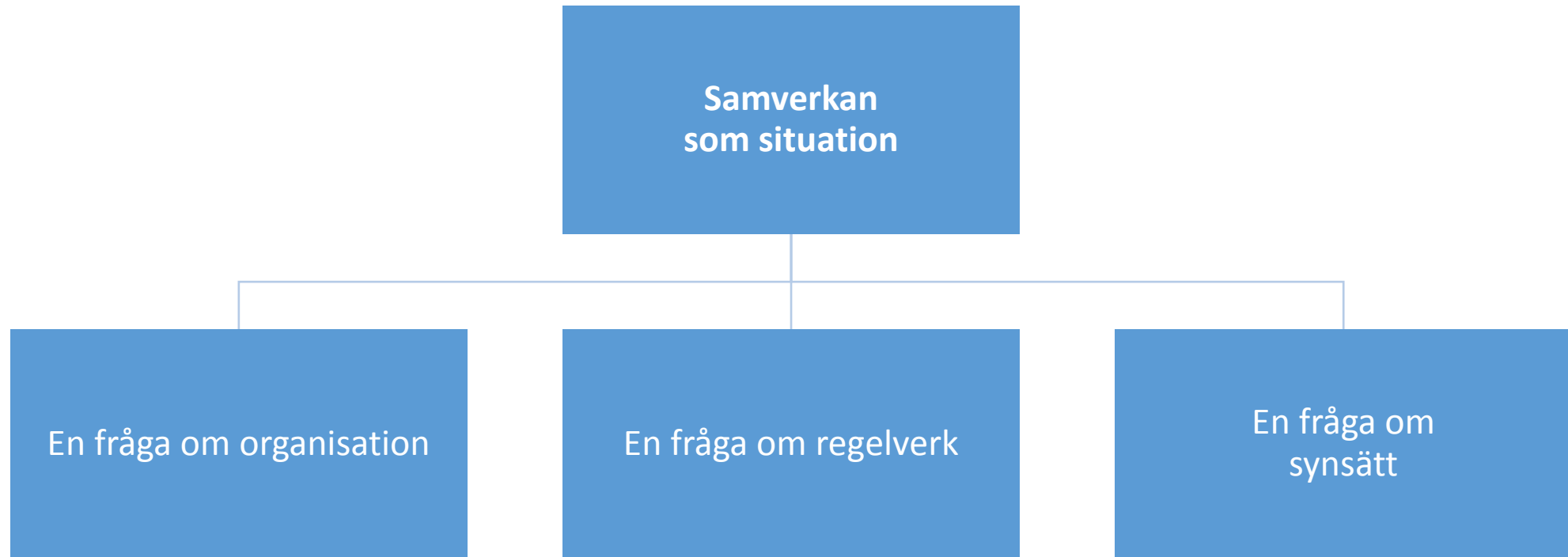
- Ordkedjetest
- Meningsläsning
- Två typer av textläsningsprov

Att samverka – varierade uppfattningar

- Samverkan som situation
- Samverkan som relation
- Samverkan som ambition

*”Att skolledningen verkligen går ut med att nu jobbar ni så här och tänk på det och se till att. För det står i åtgärdsprogrammen att man ska samarbeta med modersmåls-
läraren. Men det blir det ständiga dåliga samvetet, ja visst ja, jag borde ha pratat med. Men det blir i korridoren så här, hur går det nu då?”*

(Specialpedagog, Nordskolan)

”Springa runt, planera i bilen eller på tåget, undervisa, vidareutveckla oss, läsa på och sedan samarbeta med skolorna. Någonstans måste man göra en överenskommelse”

(Modersmåslärare, Östskolan)

Dimensioner	Jämbördig	Över- och Underordnad
Nära	Kollegial relation	Handledande relation
Distanserad	Yrkesmässig relation	Marginell relation

”Jag saknar att utbyta information. Jag hör aldrig någonting utan jag går och hämtar mina elever men jag har ingen aning om de har lätt eller svårt med svenskan eller hur det funkar i klassrummet. Om jag kanske ser om det är någonting som inte stämmer frågar jag läraren.”

(Modersmåslärare, Nordskolan)

”Man blir helt enkelt en partner i ett pedagogiskt samtal. Vi är inte bara människor som talar olika språk, vi är också lärare. Vi har vissa kunskaper som vi behöver ha dialog om och som vi kan fördjupa.”

(Modersmåslärare, Sydskolan)

”Jag har fått en helt annan förståelse för hur du jobbar med de arabiska bokstäverna bland annat. Det var en helt ny värld som öppnade sig så jag tyckte att det var väldigt intressant.”

(Specialpedagog, Västskolan)

*”Och det är stora förväntningar runt
det här, alltså lite för stora
förväntningar måste jag säga. Så att
nu ska man få veta precis hur det är
med alla elever.”*

(Specialpedagog, Södra gymnasiet)

*”Men vi har haft mycket diskussioner,
vi har kommit igång mycket genom
det här kartläggningmaterialet och
hur vi kan fortsätta arbeta”*

(Speciallärare, Norra Komvux)

Redskapet som stöd för samverkan

- Robust, hållbart
- Plastiskt, anpassningsbart

”Så bra att kunna jämföra svenska och somaliska. Det har jag aldrig gjort förut och jag har jobbat så himla länge, så äntligen något nytt! Och det bygger på det jag kan.”

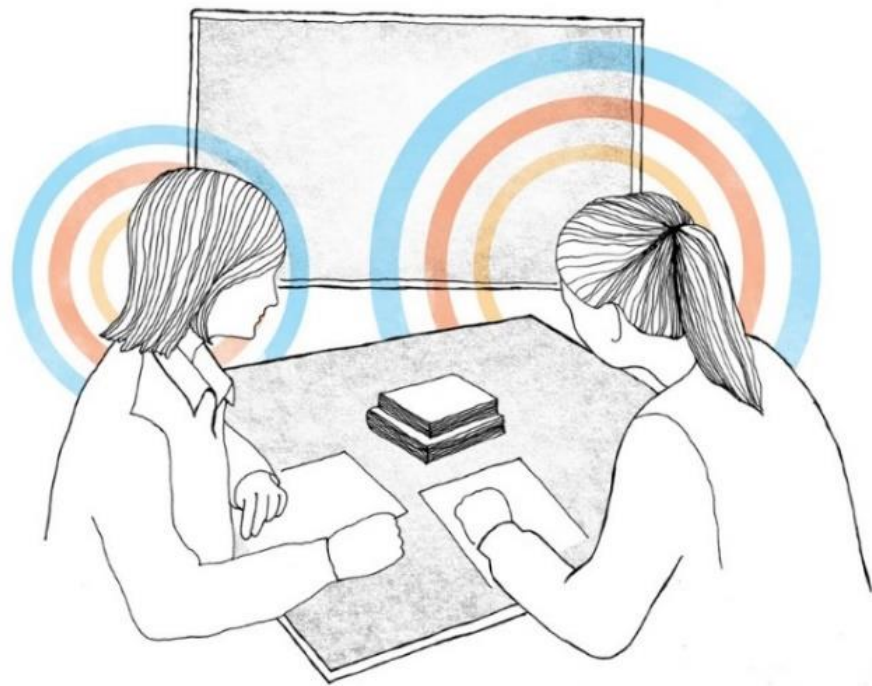
(Specialpedagog, Södra Gymnasiet)

”Jag är lite mer medveten nu när jag ser elever som läser eller stavar på ett fel sätt. Kan det vara dyslexi eller annat? Jag har en lampa som blinkar”

(Modersmåslärare, Södra gymnasiet)

Det är viktigt med materialet att det är tvåspråkigt. Det är viktigt för den andra parten, att det är två som ser och två språk också, det ger ju mer. Jag kan i alla fall känna mig osäker på om jag själv går och tänker på är det här någonting som jag behöver gå vidare med eller. Men när man är fler.

(Specialpedagog, Västskolan)

Flerspråkig kartläggning av avkodning och läsning
Lärarhandledning för årskurs 1-2

SPANSKA

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Slutsatser

- Variation av uppfattningar – samverkan ett komplext fenomen.
- Uppfattas på olika sätt - olika konsekvenser.
- Situationsbunden - svårt att uppfatta möjligheter till samverkan.
- Relationsbunden - samverkan utvecklas på olika sätt beroende på vilken relation som skapas.
- Ambitionsbunden - drivkraften till att söka svar kring de gemensamma flerspråkiga elevernas läsning och skrivning utvecklar samverkan i olika riktningar.

Slutsatser

För att specialpedagoger och modersmåls lärare ska kunna samverka kring och arbeta förebyggande med sina elevers läsning och skrivning behöver de ges möjligheter att mötas, samtala och diskutera utifrån sina specifika kompetenser i ett flerspråkigt perspektiv. Det flerspråkiga kartläggningsredskapet kan bidra till samtal och diskussioner kring de gemensamma elevernas läsning och skrivning på olika språk och på så sätt öka förståelse för flerspråkiga elevers skriftspråkstillägnande.

Vad tycker eleverna?

